

Fiatal roma tehetségek felfedezése és támogatása

- vitairat -

Mi szükség van külön beszélni a roma tehetséggondozásról?

Ma Magyarországon a romák többsége egyszerre szegény és iskolázatlan. Természetesen szegény és iskolázatlan ember a nem romák között is van, de a romákat ezen kívül még nagyfokú és majd minden területre kiterjedő előítélet is sújtja etnikai hovatartozásuk, származásuk alapján. Ez látszólag csak egy kicsit rosszabb helyzet, de sajnos ennél sokkal több, a mindennapi életre ható negatív következménye van.

Egy gyerek tehetségének felfedezése, azonosítása alapvetően a szülőtől várható, mivel ő látja gyermekét a legkorábbi időszakból, a legtöbbször tevékenységben. Következő segítség ebben a pedagógus lehet, aki iskolai tevékenységekben fedezi fel a tehetséget, a kiemelkedést. Sokszor nem is tehetségazonosításról van szó az elején, mint inkább valamiféle érdekes, értelmes elfoglaltság felé terelésről, ahol aztán szembetűnnek az átlagtól eltérő képességek. Szegény családokban a szülő csak speciális esetben fedezi fel a tehetséget, azonban többnyire nem veszi észre – hiszen ha sosem rajzol otthon a gyerek, hogy is fedezhetné fel a rajztehetséget, a sportokról nem is beszélve. Az értelmes elfoglaltság felé terelés pedig megbukik a környezet kínálatán, a szülők tájékozatlanságán, kapcsolatrendszerének hiányán, és a hozzá vezető anyagi terheken.

Másik akadály az említett előítéletekben és rögzült „roma gyerek kép”-ben rejlik: a szegény és hátrányos helyzetű roma gyerek kizárólag, mint felzárkóztatandó célcsoport jelenik meg, sokszor a legjobb szándékkal is. Ez egyúttal valamiféle sorrendet is magában foglal: előbb felzárkóztatjuk, aztán majd foglalkozunk a tehetségével. Mivel a felzárkózás soha nem éri el a kívánt mértéket – az utóbbira már sem idő, sem energia, se figyelem. Idetartozik az a tehetségazonosításban és fejlesztésben általános probléma is, hogy bizonyos eltérő adottságok megjelenése nem vagy alig különböztethető meg a viselkedési, magatartási problémáktól, ami –lássuk be – roma gyerekek esetében még latolgatásra se nagyon ad esélyt.

A fentiekből következik, hogy a roma gyerekek tehetségének azonosítása és azután gondozása kiemelten és elsősorban az őket körülvevő felnőttekre hárul – elsősorban pedagógusokra, tehetséggondozó programokat vezetőkre és bármilyen elfoglaltságot kínáló kör, klub stb. vezetőire, az ott dolgozó szakemberekre. Néhány specialitása miatt nem túlzás azt állítani, hogy mindannyiunk közügye, hogy kiemelten irányítsuk figyelmünket arra, hogy roma gyerekekről is kiderülhessen, milyen sportban, művészetben, tudományterületen tudnának jelentőset alkotni.

Milyen speciális feladatok merülnek fel a roma fiatalok tehetséggondozása területén?

Az azonosítás, felfedezés problémáját már említettük, tehát itt elsősorban a szándék, a szemlélet, és az elfogadó hozzáértés szükséges. Ezt követi a tehetségígéreteknek a tehetségpontok és a tehetséggondozó helyek felé „terelése”, ami erős mentorálást jelent már ezen a szinten is a szülők és a kiválasztott tehetségpont felé. **Ezen a szinten nagyon sok iskola, alapfokú művészeti intézmény, sportegyesület, szakkör stb. munkájára számítunk.** Nélkülük a roma gyerekek valódi

tehetségsegítéséről nem beszélhetünk, hiszen minél több roma gyereket vonnak be programjaikba, annál nagyobb a valószínűsége, hogy a valódi tehetségek megmutatkoznak.

Itt jelentkezik először a Roma Tehetségsegítő Tanács és a Roma Tehetségpontok szerepe. Valódi és megkülönböztetett segítségről van szó, mert a szegény háttérű roma gyerekek esetében nem lehet csak a „tehetségdallal” foglalkozni, figyelembe kell vennünk a családi háttérrel, a korábbi szocializációt ahhoz, hogy igazán eredményes és hatékony segítséget tudjunk adni. A háttértudás és kapcsolat mellé legalább ennyire fontos a mentorálás, ami segíti a fiatalok „úton tartás”-át. Ez a kiemelt, személyre szabott foglalkozás hihetetlen szocializációs, mobilitási csatorna is lehet.

Nem feledhetjük a területi és az anyagi akadályokat, ami a roma gyerekek esetében nem szorul magyarázatra. Célszerűnek látszik egy stabil, átlátható és hatékony támogatói kör szervezése, ami a pályázatokon túl valamiféle kiszámíthatóságot jelenthet.

Tehetséggondozás vagy „csak” értelmes tevékenység?

A Roma Tehetségsegítő Tanács fogja tehát össze a hálózat **alapját** jelentő, „értelmes tevékenységek” –et kínáló **iskolák, alapfokú művészeti iskolák, sportegyesületek stb. tudatos roma tehetségkutatását**. Céllá tesszük és feladatként hirdetjük minél több roma gyerek bevonását különböző tehetségprogramokba, szakkörökbe. Erre épülnek rá azok a **tehetségpontok vagy civil szervezetek, alapfokú művészeti iskolák, alapítványok stb.**, akik célzottan, vállaltan és küldetészerűen roma fiatalok **tehetséggondozását** tűzték céljukul, ez szerepel nyilatkozataikban. Ők alkotják majd a leendő Roma Tehetségsegítő Tanács gerincét. Az ő feladatuk lesz kilobbizni azt a támogatáspolitikát, és megalkotni azt a minőségpolitikát, amely biztosítja a különböző területek szolgáltatásainak színvonalát, a hálózat adta előnyökből fakadó eredményes és hatékony működést.

A két hálózati szint tehetségsegítése köré képez aktív hálót egy **pártfogói-támogatói kör**, amely az anyagi támogatástól a felajánlott mentorálásig, kapcsolati kapacitáson át az egyszerű „ügy mellé állásig” biztosítja, hogy a roma tehetségsegítést valódi társadalmi támogatottság vegye körül.

Fogalmak:

Roma Tehetségsegítő Tanács

A Roma Tehetségsegítő Tanács (RTT) nyílt szervezet, amelyhez a felhívásban foglaltak alapján lehet csatlakozni. Célunk, hogy minél szélesebb bázison nyugodjon, minél több területet lefedjen.

A Roma Tehetségsegítő Tanács feladata, hogy összefogja a roma fiataloknak nyújtott tehetségsegítő kezdeményezéseket, és egyeztető, döntéshozó, véleményformáló fórumként kialakítsa az adott területen folyó tehetségsegítő tevékenységek optimális együttműködését. A Tanácsban a tehetségsegítés iránt elkötelezett szakemberek, a területen működő tehetségsegítő szervezetek képviselői, illetve a tehetségek segítését az adott területen támogató magánszemélyek és szervezetek képviselői kaphatnak helyet.

Minden szervezet részt vehet benne, amely az érdekegyeztetés, az érdekvédelem, a forráselérés, és a minőség biztosításának hálózat adta előnyeit szeretné megragadni, és a másik oldalról saját tudását, kapcsolati tőkét és innovációs kapacitását szeretné a közös célok érdekében felajánlani.

Az RTT vezetősége

Az operatív munka érdekében választott 5 tagú vezetőség készíti el az éves tervet, hívja össze a fórumokat, szakmai megbeszéléseket, a Tanács által rá ruházott jogkörökben döntéseket hoz, pályázatot ír, kialakítja az együttműködés formáit.

Az RTT megalakulása

A szándéknyilatkozat visszaküldése után **szeptember 22-én** összeülnek azok a szervezetek, magánszemélyek, akik kezdeményezik a Roma Tehetségsegítő Tanács megalakulását, és tisztázzák a szabályokat, a feladatokat. A Tanács október 8-án alakul meg hivatalosan.

Roma Tehetségnap

A kezdeményezés formába öntése után, **október 8-án** Roma Tehetségnap keretében adunk lehetőséget szervezetek, magánszemélyek, támogatók bemutatkozására, ahol további tagok jelentkezhetnek az ott megalakuló Roma Tehetségsegítő Tanácsba. Ezen esemény végén tartja első hivatalos ülését a Tanács, amelyen az első fél évre megtervezi munkáját.

Menetrend

Szeptember 15-ig a Szándéknyilatkozat e-mailen történő elküldésével, jelentkezés a szeptember 22-i Roma Tehetségsegítő Tanács egyeztető megbeszélésére

Szeptember 22. Roma Tehetségsegítő Tanács egyeztető megbeszélés

Szeptember 24-ig on-line jelentkezés az október 8-i Tehetségnapra

Október 8. Roma Tehetségnap, a Roma Tehetségsegítő Tanács megalakulása